

Pārvaldības un līdzdalības tendences

Demokrātisko pārstāvniecības institūciju vājums, ko raksturo iedzīvotāju/pilsoņu zema

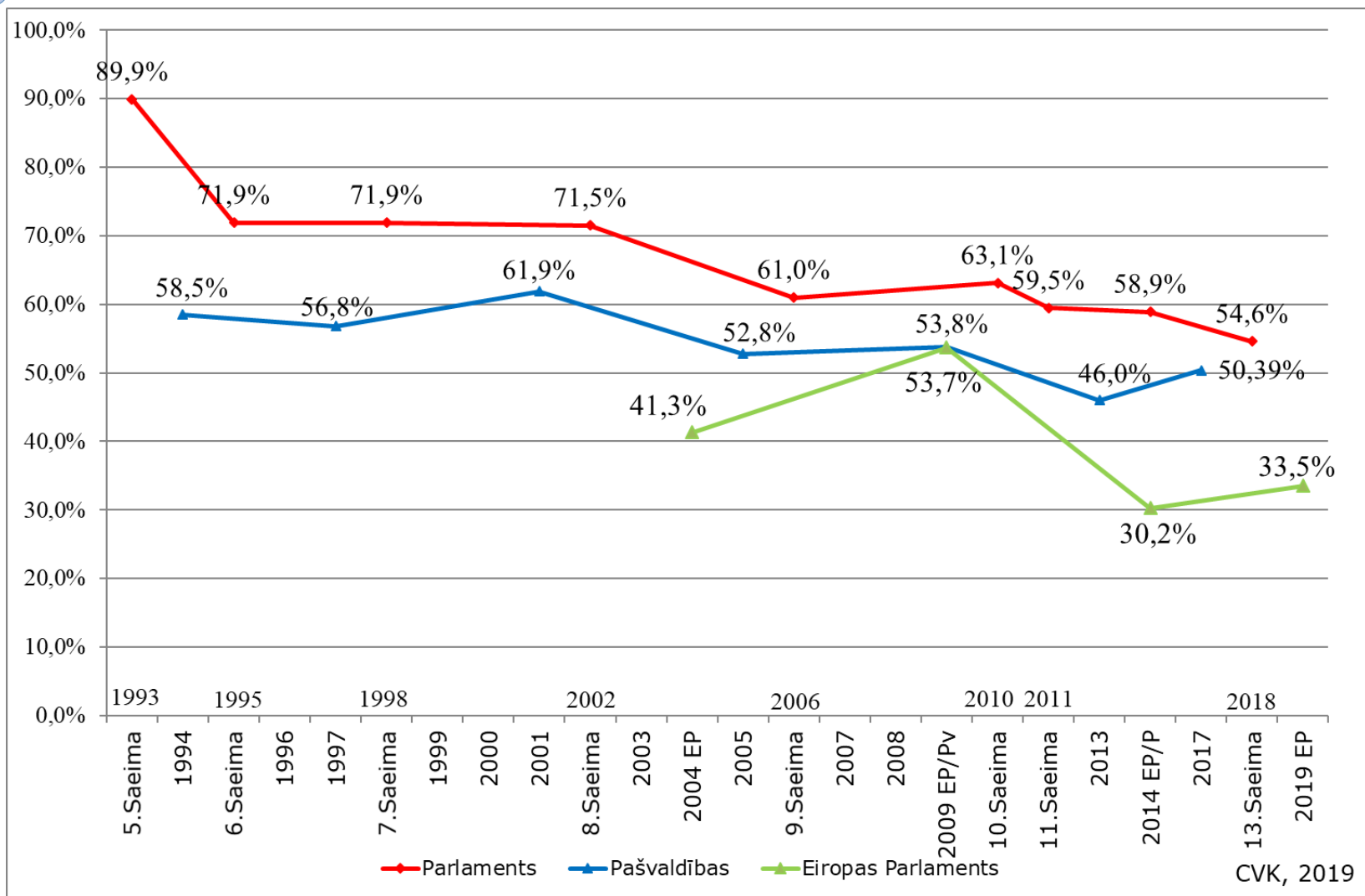
- uzticēšanās publiskās varas institūcijām/to amatpersonām
- aktivitāte vēlēšanās
- interese par līdzdalību lēmumu pieņemšanas procesa institucionālajās formās

Iedzīvotāju uzticēšanās publiskās varas institūcijām un politiskajām partijām Baltijas valstīs

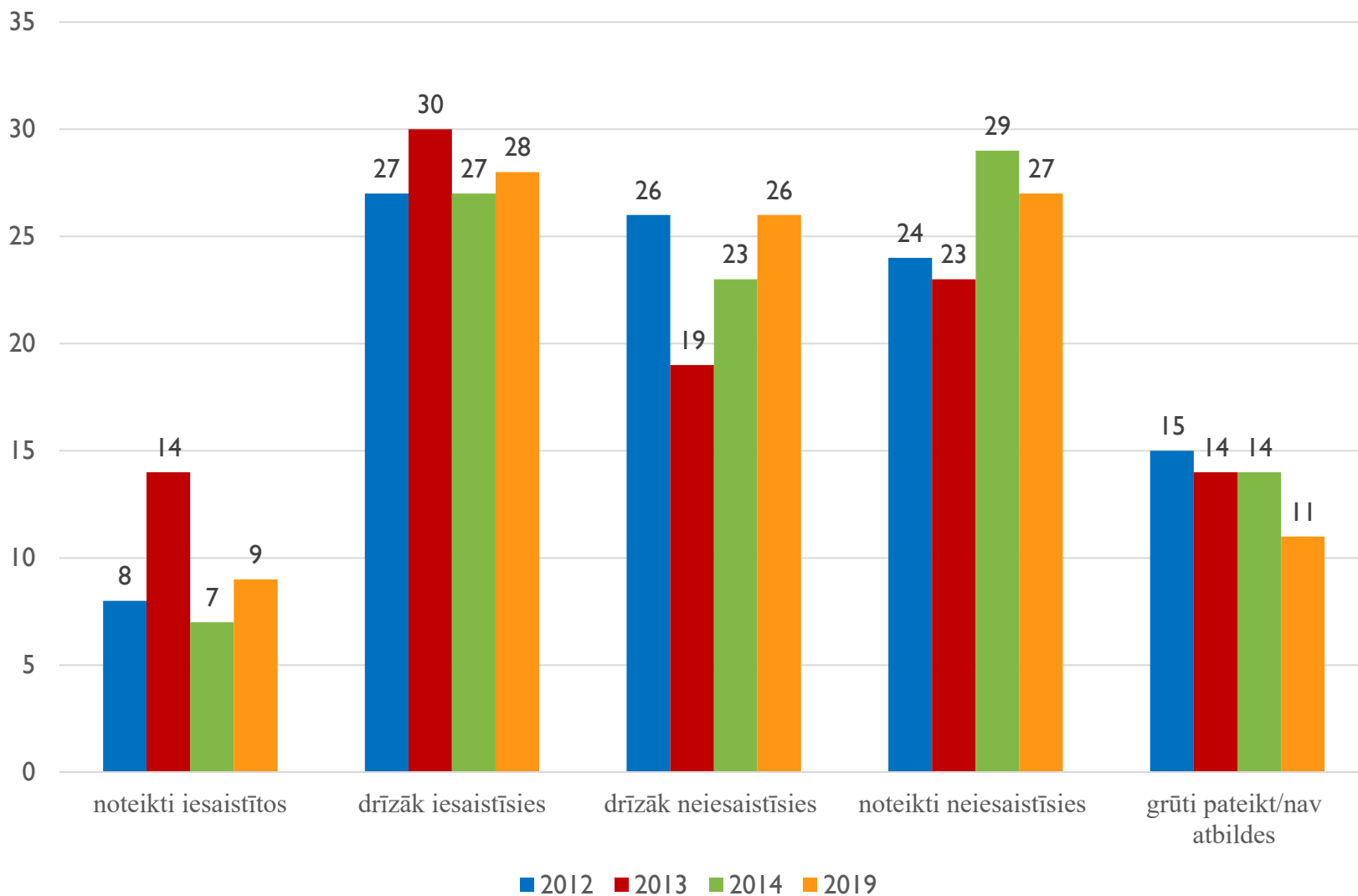
	Latvija		Lietuva		Igaunija		ES 27
	Tiecas uzticēties	Tiecas neuzticēties	Tiecas uzticēties	Tiecas neuzticēties	Tiecas uzticēties	Tiecas neuzticēties	Tiecas uzticēties
Valdība	32	62	38	54	46	54	40
Parlaments	22	71	16	74	44	56	36
Pašvaldības (<i>regional or local public authorities</i>)	49	44	58	35	58	42	57
Politiskās partijas	6	90	10	83	19	81	23
Publiskā pārvalde	35	57	53	33	65	35	52

Eiropas Komisija, Standard Eurobarometer 93 (2020. gada jūlijs-augusts)

Vēlētāju aktivitāte LR parlamenta, pašvaldību un Eiropas Parlamenta vēlēšanās Latvijā kopš 1993.gada

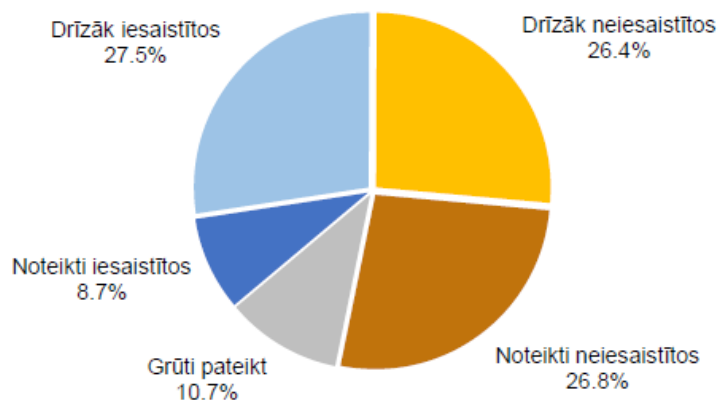
Apņēmiegie iesaistīties, ja pašvaldību lēmumi neatbilst iedzīvotāju interesēm 2012.-2014. & 2019. (%)

Autores, SKDS Latvijas iedzīvotāju aptaujas datu salīdzinājums

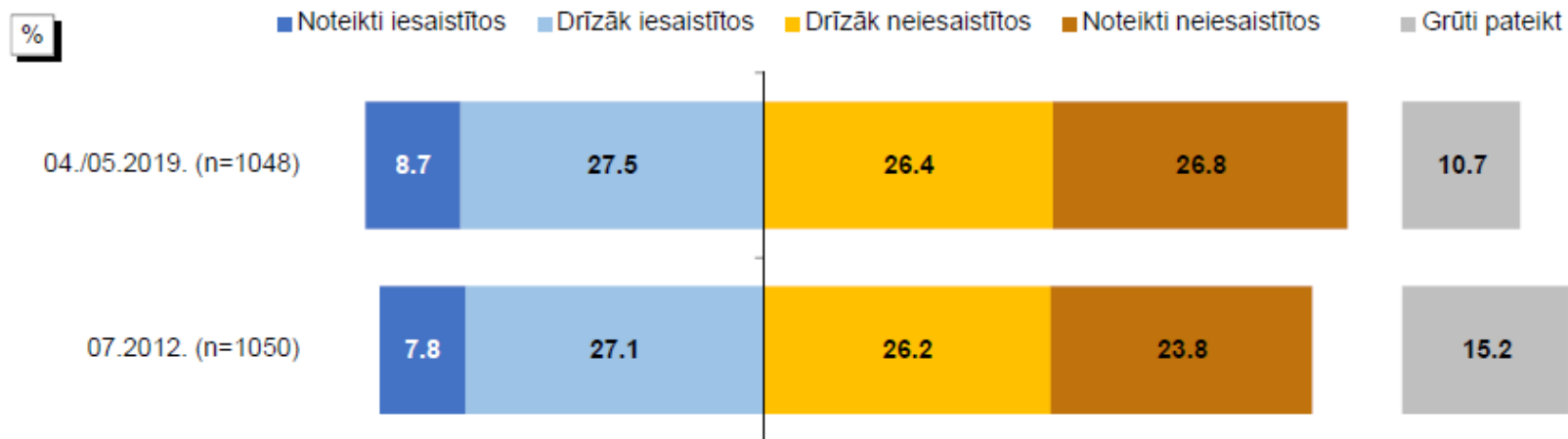
Gatavība protestēt pret pašvaldības lēmumiem, kas neatbilst iedzīvotāju interesēm

"Kā Jums šķiet, vai Jūs iesaistītos kādās aktivitātēs, ja Jūsu novada/republikas pilsētas pašvaldība pieņemtu lēmumu, kas neatbilst pašvaldības iedzīvotāju interesēm?"

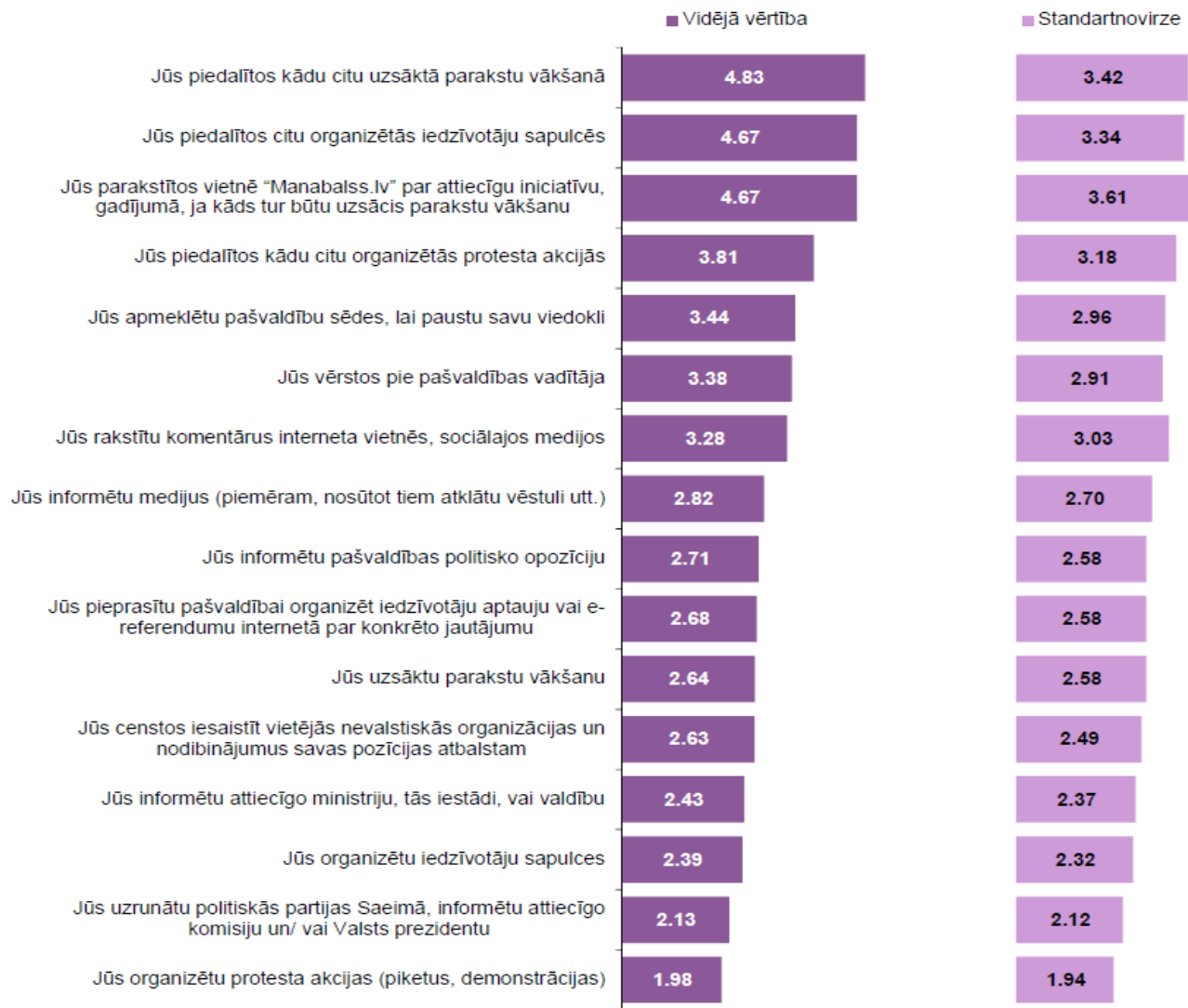
Bāze: visi respondenti, n=1048

Gatavība protestēt pret pašvaldības lēmumiem, kas neatbilst iedzīvotāju interesēm: 07.2012. un 04./05.2019. aptauju datu salīdzinājums

Bāzes: visi respondenti

Gatavība iesaistīties aktivitātēs (2019)

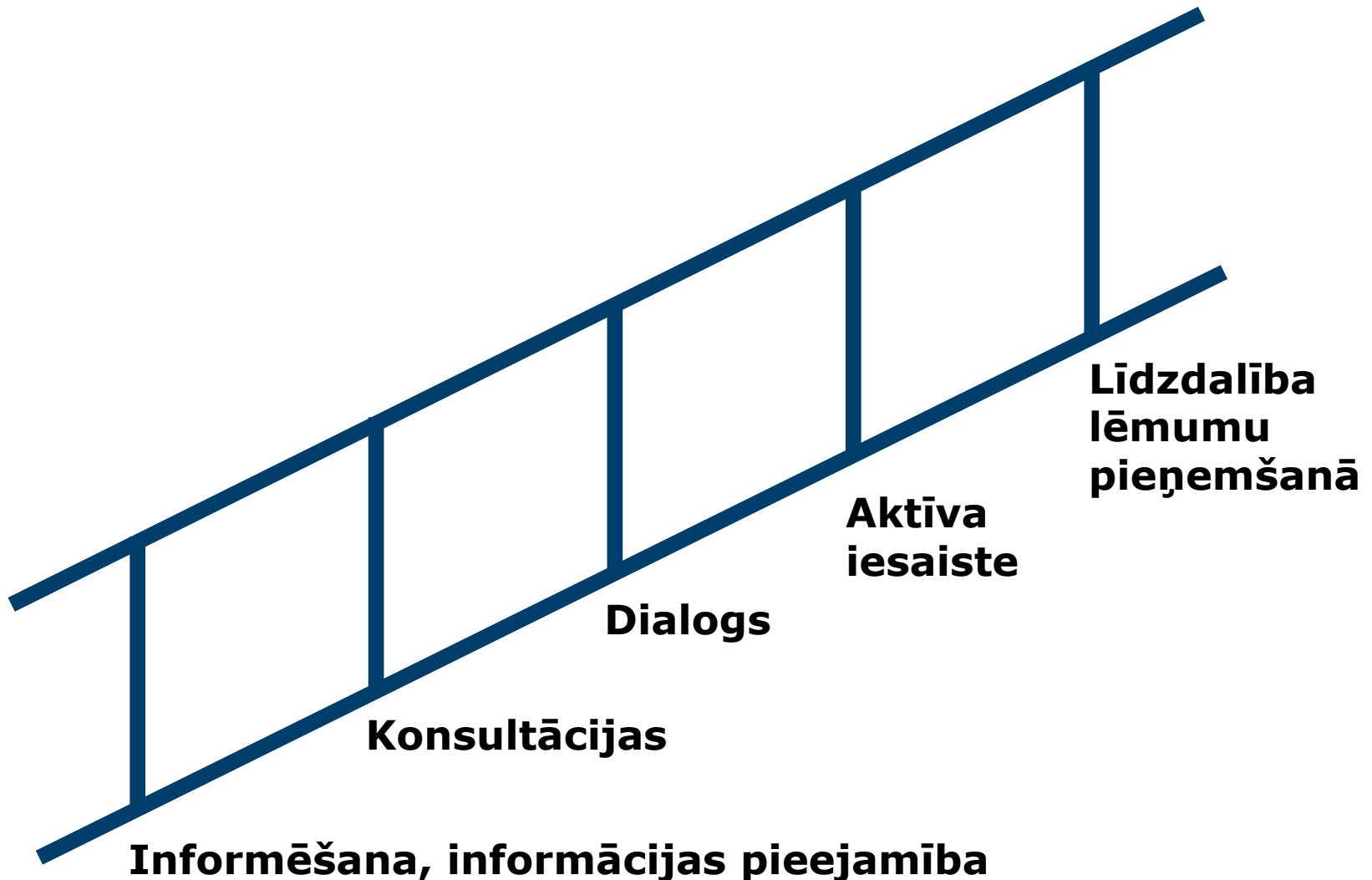
Bāze vidējai vērtībai: respondenti, kuri snieguši konkrētu vērtējumu (netiek ņemts vērā atbildes "Grūti pateikt" minēšanas biežums)

Līdzdalība lēmumu pieņemšanas procesā

privātpersonu brīvprātīga un likumīga darbība, kuras mērķis *ir ietekmēt* valdības amatpersonu darbību, viņu politisko izvēli vai to lēmumus politiskās sistēmas dažādos līmeņos

Autores kopsavilkums, apkopojot pētnieku līdzdalības formulējumu svarīgākos elementus

Līdzdalības līmeņi

Idejas pamatā Šerijas Arnšteinas (ASV) darbs «Pilsoņu līdzdalības kāpnes», 1969

Līdzdalības formalitāte

- [...] vēlme iesaistīt ir ļoti formāla. Mēs it kā parādām, ka mēs iesaistām, jo mums [...] ir vajadzīga sabiedriskā apspriešana. Taču atbilde visā pilnībā zināma jau iepriekš.
- Viena no demokrātijas pamatpazīmēm ir spēja noteikt dienaskārtību. Taču vairumā dažādo iesaistīšanas formu dienaskārtība ir jau noteikta – jums vienkārši jāsniedz atbildes uz jau iepriekš uzdotajiem jautājumiem.

*I. Ījabs. «Pelēkā uzvalka bruņinieki», intervija ar Gaju Pītersu
(B. Guy Peters), Rīgas Laiks, 2011*

Līdzdalības iespējas pašvaldībās Latvijā

		Informēšana, informācijas pieejamība, atklātība	Konsultācijas	Līdzdalība lēmumu pieņemšanā
Politiskais līmenis	Dome	+	+	-
	Pastāvīgās komitejas	+	+	-
Administratīvais līmenis	Komisijas	+	+	+
	Darba grupas, konsultatīvās padomes	+	+	+

Institucionālā vide

**Kopsavilkums, izmantojot tiesisko regulējumu un reāli
praktizēto pašvaldībās**

Paradigmu maiņa attiecībās starp varu un sabiedrību

- pieprasa attiecību sistēmas transformāciju
- tiešās līdzdalības veidu izmantošanu rīcībpolitikas veidošanā/lēmumu pieņemšanā

- iedzīvotāji mazāk piedalās vēlēšanās, bet sava viedokļa paušanai un/vai iesaistei biežāk izmanto alternatīvas līdzdalības iespējas

Mainās sociālās līdzdalības formas!

Līdzdalības procesa izaicinājumi

- demokrātijas principi vs birokrātijas mērķi
- of-line vs on-line (IKT) e-pārvalde
e-pārvaldība
e-demokrātija
- kolektīva vs individuāla iesaiste
- institucionālas vs neinstitucionālas formas
- profesionālie lobētāji vs sabiedrības intereses
- mainīgā vide
- kontekstuālie faktori

Eiropas Padomes Vietējo un reģionālo pašvaldību kongress

beOpen

Open local government

A tool for action

The Congress

Le Congrès

COUNCIL OF EUROPE

CONSEIL DE L'EUROPE

<https://www.coe.int/en/web/congress/-/be-open-launch-of-a-tool-for-action-on-open-government>

EP Vietējo un reģionālo pašvaldību kongresa prioritātes (2021-2026)

- pārstāvniecības demokrātijas kvalitāte un iedzīvotāju līdzdalība
 - atvērtās pārvaldības politika
 - līdzdalības formu hibrīdmodelis
 - tiešās līdzdalības veidi
 - inovatīva pieeja
 - jauniešu iesaiste

citizenlab

Tiešā līdzdalība. Perspektīva...

- vēlēšanu sistēmas modifikācija
- referendumi
- līdzdalības platformas
- kolektīvie iesniegumi
- līdzdalības budžets
- iedzīvotāju sapulces/forumi/hakatonu
- domnīcas
- memoranda padomes
- iedzīvotāju asamblejas/žūrijas
- savstarpējo ziņojumu mobilās lietotnes
- inovāciju laboratorijas
- u.c.

HOME

CITY OF TARTU

SERVICES

GET INVOLVED

Participatory Budgeting in Tartu 2020

- Gathering Ideas – 1st May – 22nd May
- Technical Preparation – May – June
- Discussions – August
- Introducing Ideas – August - September
- Public Vote – 1-7 October
- Implementing Ideas – In **2021**

**Result: 25 ideas
for public voting**

Līdzdalības budžeta ieguvumi

- iedzīvotāju iesaiste
- sabiedrības intereses
- kopienu sadarbība
- diskusijas starp iedzīvotājiem un amatpersonām
- daudzveidīgas iespējas, radoši risinājumi praktiskām problēmām, īstenojot pilsoņu idejas
- reāla līdzdalība rīcībpolitikas veidošanā un lēmumu pieņemšanā

Tas nav jautājums par naudu!

Labā pārvaldība līdzdalībā

- sāciet iesaistīšanu agrīnā sākumposmā
- identificējiet interešu/vecuma/sociālās grupas
- pārdomājiet komunikācijas rīkus un veidus
- sagatavojiet iesaistīšanas plānu
- konsultējiet, izskaidrojiet un dodiet laiku izvērtēšanai
- informējiet un nodrošiniet ar jaunāko informāciju
- veidojiet atgriezenisko saikni
- izvērtējiet līdzdalībā sasniegto rezultātu

Ieteikumi par līdzdalību

- vienkārša un saprotama informācija lietotājam par līdzdalības iespējām
- diferencēta pieeja dažādām vecuma, sociālajām un kopienu interešu grupām
- organizāciju, individuālo aktīvistu, ekspertu plašāka iesaiste
- ērtu, daudzveidīgu, elastīgu iesaistes formu izmantošana, respektējot kontekstu
- virzība uz tiešās līdzdalības - iniciatīvu, diskusiju, balsošanas - platformām

Eksperimentēt un nebaidīties kļūdīties!

Pašvaldību nolikums

Likums <i>Par pašvaldībām</i>	Likumprojekts <i>Pašvaldību likums</i>
<p>Domes darba organizāciju nosaka attiecīgās pašvaldības nolikums, kas izstrādāts saskaņā ar šo likumu (23. pants)</p>	<p>Pašvaldības nolikums ir saistošie noteikumi, kas nosaka pašvaldības institucionālo sistēmu un darba organizāciju (53. pants)</p>
<p>Pašvaldības nolikums nosaka:</p> <ul style="list-style-type: none">▪ pārvaldes organizāciju▪ lēmumu pieņemšanas kārtību▪ iedzīvotāju tiesības un pienākumus vietējā pārvaldē▪ citus pašvaldības darba organizācijas jautājumus (24. pants)	<p>Pašvaldības nolikums nosaka:</p> <ul style="list-style-type: none">▪ pašvaldību administrācijas struktūru▪ kārtību, kādā pašvaldība sadarbojas ar pilsoniskās sabiedrības organizācijām (biedrībām un nodibinājumiem) un nodrošina sabiedrības iesaisti pašvaldību darbā u.c.

Pašvaldību nolikumi... Pārdomām...

- ❑ atsevišķa sadaļa *Iedzīvotāju tiesības un līdzdalības iespējas vietējā pārvaldē*
- ❑ līdzdalības normu regulējums – vēlams skaidrs, saprotams
- ❑ ceremoniālā līdzdalība ➡ līdzdalība *būt balsij pašai valdībā*

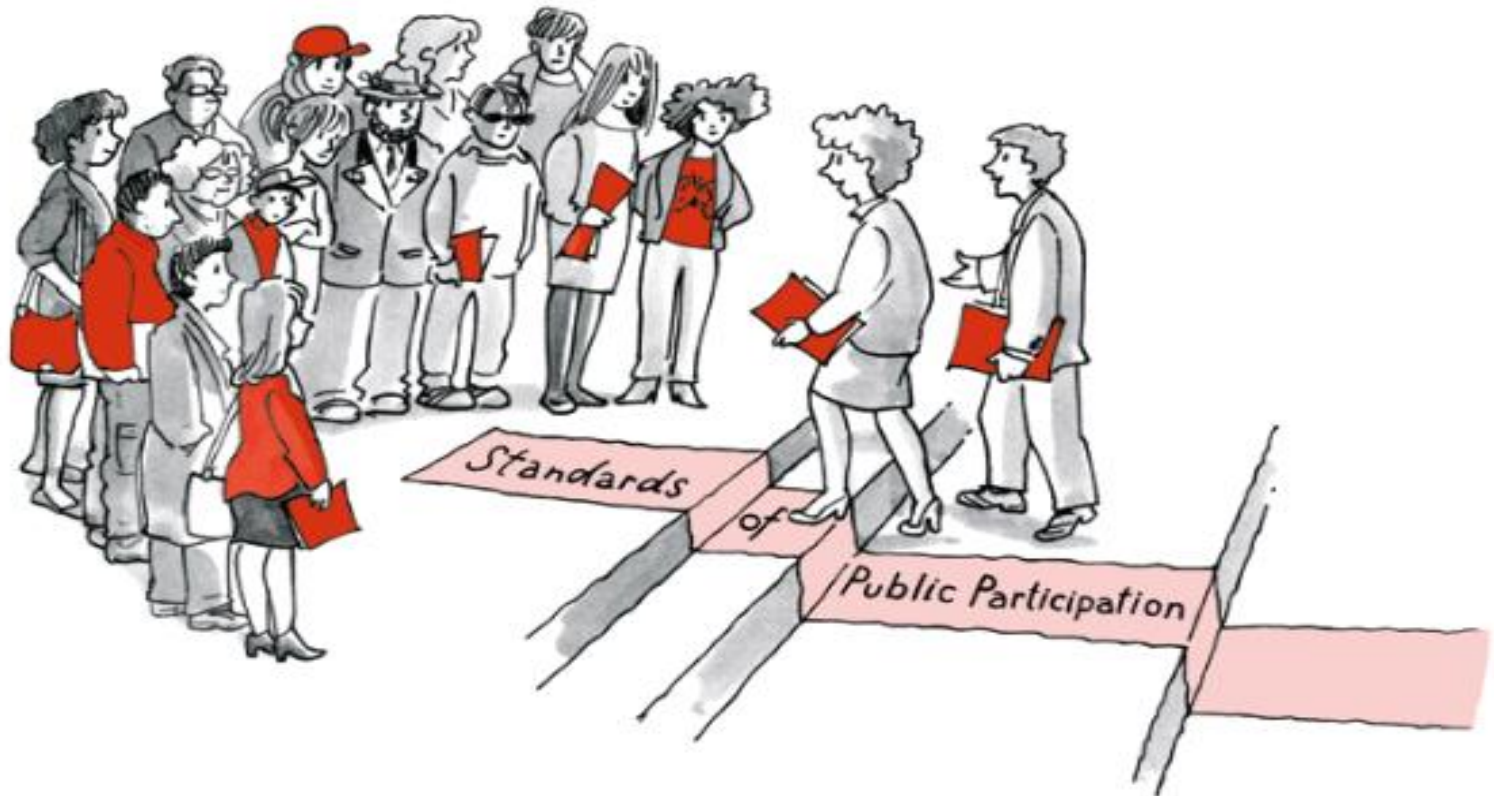

BUNDESKANZLERAMT ÖSTERREICH

lebensministerium.at

STANDARDS OF PUBLIC PARTICIPATION

Recommendations for Good Practice

Standards of Public Participation, Austria

**Radiet vietas, kur ļaudis var reāli
ietekmēt lietas un viņi nāks.
Tas nenotiks vienas nakts laikā,
taču tas notiks!**

(G.Pīterss)

Paldies par uzmanību!

lilita.seimuskane@lu.lv